

NEFT QIYMƏTLƏRİNİN DƏYİŞMƏSİNİN NEFT İXRAC EDƏN ÖLKƏLƏRDƏ DÖVLƏT MALİYYƏSİNƏ TƏSİRLƏRİNİN QIYMƏTLƏNDİRİLMƏSİ

Firuddin Eldar oğlu Hətəmov
AMEA-nın Şərqsünaslıq İnstitutunun dissertantı

Xülasə

Məqalədə neftlə zəngin bəzi ərəb ölkələrində (Səudiyyə Ərəbistanı, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri, İraq) neft sənayesinin dövlət maliyyəsinə, o cümlədən, adambaşına dövlət xərclərinə təsirləri, həmçinin belə dövlət xərclərinin neft qiymətlərinin fluktuasiyasından asılılığı qiymətləndirilib. Müəllif ekonometrik analiz metodlarından istifadə edərək, belə nəticəyə gəlir ki, Səudiyyə Ərəbistanından və İraqdan fərqli olaraq BƏƏ üçün belə asılılıq (yəni dövlət xərclərinin neft rentasından və neft qiymətlərindən) zəifdir.

Açar sözlər: neft rentası, dövlət maliyyəsi, dövlət xərcləri, neft qiymətləri

Giriş

İqtisadi inkişaf və həyat səviyyəsi üzrə ölkələr arasındakı ciddi fərqlilik iqtisadçıları həmişə maraqlandırır. Niyə bir ölkə varlıdır, digərləri kasıb? Belə suala cavab tapmaq üçün iqtisadçılar müxtəlif nəzəriyyələr irəli sürüblər. Bu nəzəriyyələrdən ən geniş yayılanı coğrafi yerləşmə ilə bağlı olan nəzəriyyədir. Hələ XVIII əsrdə böyük fransız filosofu Ş. Monteskiye qeyd edirdi ki, hansı coğrafi ərazidə yaşamaqdan asılı olaraq, insanlar aktiv və ya az aktiv olurlar. Aktivliyə meyilli olmayan insanların yaşadığı ölkələrdə despotların hakimiyyətə gəlməsi və belə cəmiyyətləri idarə etməsi halları daha çox olur. Yəni hansı coğrafi ərazidə yaşamaqdan asılı olaraq, orada iqtisadiyyat və siyasi quruluş formalaşır. Coğrafi ərazinin iqtisadiyyata təsiri bu ərazilərdə iqlimlə və təbii sərvətlərin nə dərəcədə bolluğu ilə daha çox əlaqəlidir. İqtisadi inkişafın coğrafi nəzəriyyəsi tərəfdarları belə hesab edirlər ki, təbii sərvətlərin bol olması, daha asan gəlirlərin əldə edilməsi insanların aktivliyinə mənfi təsir edə bilər. İqtisadi təhlükəsizliyin təmin edilməsi insanlarda təşəbbüskarlığı və innovativliyi də azalda bilər. Lakin digər tərəfdən, təbii sərvətlərin bolluğu və asan gəlirlərin əldə edilməsi yeni imkanlar açır. Əlavə gəlirlərin düzgün idarə edilməsi iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrinin balanslı inkişafı üçün, xüsusilə biliklə təminatlı sahələrin inkişafı üçün müstəsna şərait yaradır.

Ədəbiyyata baxış

Neftin qiymətinin fluktuasiyalarının iqtisadiyyata təsirini ilk dəfə ABŞ iqtisadiyyatının timsalında Darby [1] və Hamilton [2] tədqiq ediblər. Hamilton göstərdi ki, 1949-1973-cü illərarası dövrdə neftin qiymətinin şok dəyişmələri ABŞ iqtisadiyyatında ciddi amil kimi çıxış edir. Blanchard və Gali [3] öz tədqiqatlarında göstərdilər ki, hansı iqtisadiyyatda enerji istehlakı azdırsa, orada neft qiymətlərinin fluktuasiyalarına reaksiya da zəif olur. OECD ölkələrinin timsalında Jimenez-Rodriguez və Sanchez [4] göstərdilər ki, neft qiymətləri artan zaman ÜDM həcminə təsirlər azaldığı hallara nisbətən daha yüksək olur.

Neft ixrac edən ölkələrin timsalında nəticələr bir qədər fərqli olur. Belə ki, neft qiymətlərinin artması neft ixrac edən ölkələrin gəlirlərini və xarici valyuta ehtiyatlarını artırır. 1950-2001-ci illəri əhatə edən dövr üçün Venesuelanın timsalında bu problemi tədqiq edən El-Anashasy [5] belə nəticəyə gəlir ki, uzunmüddətli dövr üçün bu ölkədə ÜDM-in əsas determinantı neft gəlirləridir.

Neft ixrac edən ölkələrdə dövlət xərclərinin mühüm hissəsinin hərbi xərclərə sərf olunması neft qiymətlərinin dəyişməsi ilə hərbi xərclər arasında da müəyyən asılılığın olması qənaətinə gətirir. İqtisadi ədəbiyyatda hərbi xərclərin ÜDM-dən və ya milli gəlirdən asılılığı problemləri geniş yayılıb. Neft ixrac edən ölkələrdə milli gəlirin neft qiymətlərindən asılılığı elə hərbi gəlirlərin də neft qiymətlərindən asılılığının kanalı kimi qəbul edilə bilər.

1. Empirik hesablamalar:

Tədqiqat zamanı neft qiymətlərinin 1980-2019-cu illərarası dövrdə qiymətlərindən istifadə edildiyindən biz $O\dot{I}LPR\dot{I}CE_t$ - zaman sırasının stasionarlığını bir daha yoxlamalı olacağıq. Zaman sıralarının stasionarlığı üç variantda: 1) kəsişmənin, yəni sərbəst əmsalın olmadığı, 2) kəsişmənin olduğu; 3) meyil və kəsişmənin olduğu variantda. Stasionarlığın yoxlanması zamanı yenə də R.Davidson və J.G.MacKinnon qiymətlərindən istifadə edəcəyik. Bu zaman “Sərbəst əmsalsız” halda, yəni $\Delta y_t = \gamma * y_{t-1} + v_t$ dusturuna uyğun Diskey-Fuller testinə əsasən P-əhəmiyyətlik digər variantlara nisbətən daha kiçikdir və t-statistika da -3.8 qiyməti ilə kritik qiymətdən xeyli kiçikdir.

Cədvəl 1

Neftin dünya bazarında illik orta qiymətlinin ($O\dot{I}LPR\dot{I}CE_t$) zaman sırasının stasionarlığı (1980-2019)

	none		intercept		Trend and intercept	
	t-statistika	P-ehtimal	t-statistika	P-ehtimal	t-statistika	P-ehtimal
$O\dot{I}LPR\dot{I}CE_t$	-0.463264	0.5081	-1.304903	0.6177	-2.182370	0.4857
$\Delta O\dot{I}LPR\dot{I}CE_t$	-5.573041	0.0000	-5.514607	0.0000	-5.514607	0.0000

Qeyd:müəllif tərəfindən EViews vasitəsilə hesablanmışdır

Hesablamalar göstərir ki, $O\dot{I}LPR\dot{I}CE_t$ zaman sırası 1 %, 5 % və 10 % interval üçün heç bir variantda stasionar deyil. Lakin onun birinci dəyişməsi hər üç variantda 5 %-lik interval üçün stasionardır (cədvəl 1). Ona görə də biz reqresiya analizlərinin aparılması zamanı məhz neft qiymətlərinin orta illik qiymətlərinin dəyişməsindən istifadə edəcəyik.

•neft ixrac edən bəzi ərəb ölkələrində “neft rentasının ÜDM-də payı” və “a.b.dövlət xərcləri” göstəricilərinin zaman sırasının stasionarlığı

Bu tədqiqatda neftlə zəngin üç ərəb ölkəsində neft rentasının ÜDM-də payına, adambaşına dövlət xərclərinə neft qiymətlərinin dəyişməsinin təsirlərini analiz edəcəyik. Bu ölkələr Səudiyyə Ərəbistanı, Birləşmiş Ərəb Əmirliyi və İraqdır. Bu ölkələr təsadüfən seçilməyib. Biz ümumdaxili məhsul həcmində neft gəlirləri mühüm paya malik olan Səudiyyə Ərəbistanı, belə payın o qədər də yüksək olmadığı BƏƏ və hələ də siyasi sabitliyə malik olmayan İraqda müqayisəli tədqiqata üstünlük verdik.

Cədvəl 2

Səudiyyə Ərəbistanı üzrə “neft rentasının ÜDM-də payı” ($O\dot{I}LRENT_t$) və “adambaşına dövlət xərcləri” göstəricilərinin zaman sıralarının stasionarlığı

	none		intercept		Trend and intercept	
	t-statistika	P-ehtimal	t-statistika	P-ehtimal	t-statistika	P-ehtimal
$O\dot{I}LRENT_t$	-1.870067	0.0593	-3.789449	0.0063	-3.737265	0.0314
$GOVEXP_t$	1.017394	0.9158	-0.123043	0.9397	-2.568245	0.2960
$\Delta GOVEXP_t$	-4.604691	0.0000	-4.698881	0.0005	-5.141102	0.0009

Qeyd:müəllif tərəfindən EViews vasitəsilə hesablanmışdır

Hesablamalar göstərir ki, Səudiyyə Ərəbistanına aid $O\dot{I}LRENT_t$ zaman sırası hər üç variantda, yəni 1) həm kəsişmə olmayanda; 2) kəsişmə olanda; 3) kəsişmə və meyil olanda I(0) dərəcədə stasionardır (cədvəl 2). Ona görə də biz reqresiya analizində bu göstəricidən istifadə edəcəyik. Bu ölkə üzrə adambaşına dövlət xərcləri ($GOVEXP_t$) heç bir varianda stasionar deyil. Bu göstəricinin illik dəyişməsi $\Delta GOVEXP_t$ isə stasionardır. Ona görə də biz reqresiya analizində $\Delta GOVEXP_t$ göstəricisindən istifadə edəcəyik.

Birləşmiş Ərəb Əmirliyi üçün $O\dot{I}LRENT_t$ və $GOVEXP_t$ zaman sıralarının stasionarlığının Dickey-Fuller testi ilə yoxlanması da Səudiyyə Ərəbistanı üçün olan nəticələrə oxşardır. Yəni $O\dot{I}LRENT_t$ I(0) dərəcədə stasionardır, lakin $GOVEXP_t$ zaman sırası I(1) dərəcədə stasionardır. Ona görə də biz hesablamalarda $O\dot{I}LRENT_t$ və $\Delta GOVEXP_t$ göstəricilərindən istifadə edəcəyik.

Cədvəl 3

BƏƏ üzrə “neft rentasının ÜDM-də payı” ($OİLRENT_{it}$) və “adambaşına dövlət xərcləri” göstəricilərinin zaman sıralarının stasionarlığı

	none		intercept		Trend and intercept	
	t-statistika	P-ehimal	t-statistika	P-ehimal	t-statistika	P-ehimal
$OİLRENT_t$	-2.032949	0.0416	-4.640416	0.0006	-4.470561	0.0051
$GOVEXP_t$	2.361062	0.9929	0.684552	0.9880	-1.672834	0.7209
$\Delta GOVEXP_t$	-1.451539	0.1319	-4.594227	0.0025	-5.353648	0.0027

Qeyd:müəllif tərəfindən EViews vasitəsilə hesablanmışdır

İraq üçün isə $OİLRENT_t$ və $GOVEXP_t$ heç biri $I(0)$ dərəcədən stasionar deyil. Bu zaman sıralarının hər ikisi $I(1)$ dərəcədən stasionar olduğundan (cədvəl 4) hesablamalarda biz $\Delta OİLRENT_t$ və $\Delta GOVEXP_t$ göstəricilərindən istifadə edəcəyik.

Cədvəl 4

İraq üzrə “neft rentasının ÜDM-də payı” ($OİLRENT_{it}$) və “adambaşına dövlət xərcləri” göstəricilərinin zaman sıralarının stasionarlığı

	none		intercept		Trend and intercept	
	t-statistika	P-ehimal	t-statistika	P-ehimal	t-statistika	P-ehimal
$OİLRENT_t$	-1.320046	0.1646	-1.784445	0.3729	-2.122254	0.4937
$\Delta OİLRENT_t$	-3.804244	0.0010	-3.930095	0.0114	-4.084402	0.0314
$GOVEXP_t$	0.779138	0.8709	-1.477895	0.5167	-1.396792	0.8181
$\Delta GOVEXP_t$	-2.485657	0.0172	-2.691495	0.0998	-2.636716	0.2720

Qeyd:müəllif tərəfindən EViews vasitəsilə hesablanmışdır

Beləliklə, hər Səudiyyə Ərəbistanı və BƏƏ üzrə neft rentasının ÜDM-də payı ($OİLRENT_t$) və adambaşına dövlət xərclərinin illik dəyişməsinin ($\Delta GOVEXP_t$) neft qiymətlərinin illik dəyişməsindən reqressiya asılılığını aşağıdakı kimi yazı bilərik:

$$OİLRENT_t = a_0 + a_1 * \Delta OİLPRİCE_t + a_2 * \Delta OİLPRİCE_{t-1} + \varepsilon_t \quad (1)$$

$$\Delta GOVEXP_t = a_0 + a_1 * \Delta OİLPRİCE_t + a_2 * \Delta OİLPRİCE_{t-1} + \varepsilon_t \quad (2)$$

İraq üçün isə (2.2.1) tənliyi əvəzinə

$$\Delta OİLRENT_t = a_0 + a_1 * \Delta OİLPRİCE_t + a_2 * \Delta OİLPRİCE_{t-1} + \varepsilon_t \quad (3)$$

modelindən istifadə ediləcək.

Qeyd edək ki, hər iki göstəricinin neft qiymətlərindən asılılığı zamanı bir il gecikmə ilə qiymət dəyişməsindən asılılıq da modelə daxil edilib. Bu ona görə edilib ki, adətən neft gəlirləri dövlət büdcəsinə və ya neft vəsaitlərinin toplandığı xüsusi fondlara bir qədər gecikmə ilə daxil olur. Biz belə gecikməni bir il kimi qəbul etmişik.

Hesablamalar göstərir ki, avto reqressiya aradan qalxarsa, (4) reqressiya asılılığı aşağıdakı adekvat formanı alır:

$$OİLRENT_t - 0.7116325 * OİLRENT_{t-1} = 9.632726 + 0.335516 * (\Delta OİLPRİCE_t - 0.7116325 * \Delta OİLPRİCE_{t-1}) + 0.164213 * (\Delta OİLPRİCE_{t-1} - 0.7116325 * \Delta OİLPRİCE_{t-2}) \quad (5)$$

Səudiyyə Ərəbistanı üçün (2) tənliyi isə avto reqressiyayı aradan qaldırırdan sonra

$$\Delta GOVEXP_t - 0.2851095 * \Delta GOVEXP_{t-1} = 21.89094 + 10.10960 * (\Delta OİLPRİCE_t - 0.2851095 * \Delta OİLPRİCE_{t-1}) + 8.382756 * (\Delta OİLPRİCE_{t-1} - 0.2851095 * \Delta OİLPRİCE_{t-2}) \quad (6)$$

6-cı cədvəldə Birləşmiş Ərəb Əmirliyi “neft rentasının ÜDM-də payı” ($OILRENT_t$) və adambaşına dövlət xərcləri” ($\Delta GOVEXP_t$) göstəricilərinin neft qiymətlərindən ($\Delta OILPRICE_t$) və ($\Delta OILPRICE_{t-1}$) reqresiya asılılığının analizinin nəticələri verilmişdir.

Cədvəl 5

Səudiyyə Ərəbistanı üzrə “neft rentasının ÜDM-də payı” ($OILRENT_t$) və adambaşına dövlət xərcləri” ($\Delta GOVEXP_t$) göstəricilərinin neft qiymətlərindən ($\Delta OILPRICE_t$) və ($\Delta OILPRICE_{t-1}$) reqresiya asılılığının analizi

	$OILRENT_t$	$OILRENT_t$ -DW ($\rho = 0.7116325$)	$\Delta GOVEXP_t$	$\Delta GOVEXP_t$ -DW ($\rho = 0.2851095$)
R^2	0.430242	0.524595	0.348954	0.265622
Müşahidələrin sayı	38	37	38	37
a_0				
əmsal	34.19429	9.632726	34.13623	21.89094
Standar səhv	1.192545	0.824250	50.95228	52.53231
t-statistika	28.67338	11.68666	0.669965	0.416714
p-qiymət	0.0000	0.0000	0.5073	0.6795
a_1				
əmsal	0.348439	0.335516	9.893331	10.10960
Standar səhv	0.089883	0.055356	3.840306	3.844042
t-statistika	3.876589	6.061066	2.576183	2.629939
p-qiymət	0.0004	0.0000	0.0144	0.0127
a_2				
əmsal	0.275023	0.164213	12.56036	8.382756
Standar səhv	0.090138	0.056395	3.851207	3.380061
t-statistika	3.051137	2.911805	3.261409	2.480061
p-qiymət	0.0043	0.0063	0.0025	0.0182
Durbin-Watson əmsalı	0.576735	1.568377	1.429781	1.660414
F-statistika	13.21480	18.75899	9.379803	6.148850

Qeyd: müəllif tərəfindən eViews proqram paketi vasitəsilə hesablanıb

Cədvəldən görünür ki,

$OILRENT_t$ ilə ($\Delta OILPRICE_t$) və ($\Delta OILPRICE_{t-1}$) arasındakı reqresiya asılılığı güclüdür, lakin modelin adekvatlığı üçün avtokorelyasiyanın aradan qaldırılmasına ehtiyac var.

Avtokorelyasiya aradan qaldırıldıqdan sonra BƏƏ üçün (1) modeli

$$OILRENT_t - 0.6836295 * OILRENT_{t-1} = 6.323753 + 0.194602 * (\Delta OILPRICE_t - 0.6836295 * \Delta OILPRICE_{t-1}) + 0.099615 * (\Delta OILPRICE_{t-1} - 0.6836295 * \Delta OILPRICE_{t-2}) \quad (7)$$

6-cı cədvəldəki analiz məlumatları deməyə əsas verir ki, BƏƏ üzrə $\Delta GOVEXP_t$ -nin $\Delta GOVEXP_t$ -dan asılılığının əhəmiyyətli deyil. Belə bir ekonometrik nəticənin əldə edilməsi bir neçə səbəblə bağlı ola bilər. Əsas səbəb BƏƏ-də neft gəlirlərinin ÜDM həcmində mühüm əhəmiyyət daşıması ilə bağlıdır. BƏƏ-nin dövlət xərclərinin mühtüm hissəsi ölkə iqtisadiyyatının qeyri-neft sektoru ilə bağlıdır. Bu ölkədə neft rentasının ÜDM-də payı son 40 ildə 46 %-dən 16 %-ə qədər azalıb. Lakin dövlət xərcləri bu müddətdə dəfələrlə artıb.

Cədvəl 6

BƏƏ üzrə “neft rentasının ÜDM-də payı” ($O\dot{L}RENT_t$) və adambaşına dövlət xərcləri” ($\Delta GOVEXP_t$) göstəricilərinin neft qiymətlərindən ($\Delta O\dot{L}PRICE_t$) və ($\Delta O\dot{L}PRICE_{t-1}$) regresiya asılılığının analizi

	$O\dot{L}RENT_t$	$O\dot{L}RENT_t$ -DW ($\rho = 0.6836295$)	$\Delta GOVEXP_t$
R^2	0.254110	0.424100	0.022246
Müşahidələrin sayı	38	37	18
a_0			
əmsal	20.48556	6.323753	139.9293
Standar səhv	0.798156	0.582130	69.65407
t-statistika	25.66611	10.86313	2.008918
p-qiymət	0.0000	0.0000	0.0629
a_1			
əmsal	0.154780	0.194602	2.096860
Standar səhv	0.060158	0.039487	3.737606
t-statistika	2.572914	4.928195	0.561017
p-qiymət	0.0145	0.0000	0.5831
a_2			
əmsal	0.125892	0.099615	0.420317
Standar səhv	0.060328	0.040209	3.743323
t-statistika	2.086787	2.477414	0.112284
p-qiymət	0.0443	0.0184	0.9121
Durbin-Watson əmsalı	0.632741	1.773934	2.227792
F-statistika	5.961905	12.51902	0.170643

Qeyd: müəllif tərəfindən eViews proqram paketi vasitəsilə hesablanıb

Cədvəl 7

İraq üzrə “neft rentasının ÜDM-də payı” ($\Delta O\dot{L}RENT_t$) və adambaşına dövlət xərcləri” ($\Delta GOVEXP_t$) göstəricilərinin neft qiymətlərindən ($\Delta O\dot{L}PRICE_t$) və ($\Delta O\dot{L}PRICE_{t-1}$) regresiya asılılığının analizi

	$\Delta O\dot{L}RENT_t$	$\Delta GOVEXP_t$
R^2	0.646819	0.532229
Müşahidələrin sayı	15	15
a_0		
əmsal	-2.057993	38.54653
Standar səhv	1.217944	29.19457
t-statistika	-1.689727	1.320332
p-qiymət	0.1169	0.2114
a_1		
əmsal	0.276471	4.752843
Standar səhv	0.059932	1.436586
t-statistika	4.613095	3.308430
p-qiymət	0.0006	0.0062
a_2		
əmsal	-0.074354	1.941796
Standar səhv	0.060096	1.440535
t-statistika	-1.237243	1.347968
p-qiymət	0.2397	0.2026
Durbin-Watson əmsalı	1.438710	2.248641
F-statistika	10.98847	6.826793

Qeyd: müəllif tərəfindən eViews proqram paketi vasitəsilə hesablanıb

İraq üzrə “neft rentasının ÜDM-də payı” ($\Delta OILRENT_t$) və adambaşına dövlət xərcləri” ($\Delta GOVEXP_t$) göstəricilərinin neft qiymətlərindən ($\Delta OILPRICE_t$) və ($\Delta OILPRICE_{t-1}$) reqresiya asılılığının analizinin nəticələri 7-ci cədvəldə verilmişdir. Cədvəldən görünür ki, İraqda neft rentasının nə özü, nə illik dəyişməsi, həmçinin adambaşına dövlət xərcləri və bu göstəricinin illik dəyişməsi neft qiymətlərinin orta illik qəyışməsindən asılı deyil.

Cədvəl 8

Neft ixrac edən bəzi ərəb ölkələrində “adambaşına dövlət xərclərinin illik dəyişməsi ($\Delta GOVEXP_t$) ilə “neft rentasının ÜDM-də payı” ($OILRENT_t$) göstəriciləri arasında reqresiya analizi

	Səudiyyə Ərəbistanı	BƏƏ	İraq
R^2	0.425277	0.020156	0.101875
Müşahidələrin sayı	39	18	15
a_0			
əmsal	-834.5110	4.697990	-159.394
Standar səhv	179.8511	254.6002	178.9149
t-statistika	-4.640011	0.018452	-0.89089
p-qiymət	0.0000	0.9855	0.389177
a_1			
əmsal	25.71897	6.901387	4.592378
Standar səhv	4.915253	12.02969	3.781814
t-statistika	5.232482	0.573696	1.214332
p-qiymət	0.0000	0.5741	0.24622
Durbin-Watson əmsalı	1.737511		1.756225
F-statistika	27.37887	0.329127	1.474602

Qeyd: müəllif tərəfindən eViews proqram paketi vasitəsilə hesablanıb

Aparılan hesablamalar göstərir ki, bu üç ölkə arasında yalnız Səudiyyə Ərəbistanında neft rentasının ÜDM-də payı adambaşına dövlət xərclərinin dəyişməsinə səbəb olur. Digər iki ölkədə belə asılılıqlar mövcud deyil.

İstifadə edilmiş ədəbiyyat

1. Darby, M.R. (1982) ‘The price of oil and world inflation and recessions’, American Economic Review 72, 738–751.
2. Hamilton, J.D. (1996) ‘This is what happened to the oil price-macroeconomy relationship’, Journal of Monetary Economics 38, 215–220.
3. Blanchard, O.J., Gali, J. (2010) The macroeconomic effects of oil price shocks: why are the 2000s so different from 1970s? In: Gali, J., Gertler, M. (Eds.) International Dimensions of Monetary Policy. University of Chicago Press, Chicago, IL, pp. 373 - 428.
4. Jimenez-Rodriguez, R., Sanchez, R.H. (2005) ‘Oil price shocks and real GDP growth: empirical evidence for some OECD countries’, Applied Economics 37, 201-228.
5. El-Anashy, A., et al. (2006) ‘Oil prices, fiscal policy, and Venezuela's economic growth’, Working Paper, University of Washington.

F.E.Hatamov

Doctoral student of Institute of Oriental Studies of ANAS

Assessment of the impact of oil price changing on public finance in oil exporting countries

Abstract

The article assesses the impact of the oil industry on public finances, including per capita public spending, in some oil-rich Arab countries (Saudi Arabia, the United Arab Emirates, Iraq), as well as the dependence of such public spending on oil price fluctuations. Using econometric analysis methods, the author

concludes that, unlike Saudi Arabia and Iraq, such dependence on the UAE (i.e. government revenue from oil rents and oil prices) is weak.

Keywords: oil rent, public finance, public spending, oil prices

Ф.Э.Хатамов

Диссертант Института востоковедения НАНА

Оценка влияния изменения цен на нефть на государственные финансы в странах экспортеров нефти

Резюме

В статье оценивается влияние нефтяной отрасли на государственные финансы, включая государственные расходы на душу населения, в некоторых богатых нефтью арабских странах (Саудовская Аравия, Объединенные Арабские Эмираты, Ирак), а также зависимость таких государственных расходов от колебания цен на нефть. Используя методы эконометрического анализа, автор приходит к выводу, что, в отличие от Саудовской Аравии и Ирака, зависимость государственных доходов от нефтяной ренты и цен на нефти, является слабой для ОАЭ.

Ключевые слова: нефтяная рента, государственные финансы, государственные расходы, цены на нефть

Daxil olub: 23.09.2021